

MENEDÉK VALLÁSOKTÓL TÁVOL, MEGALITOKHOZ KÖZEL

Érkezés a fenyőligetben
megbújó hajlékba

Peter Zumthor villaépülete Angliában

Az építészet iránt érdeklődő szakmabeliek és laikusok, műkedvelők és befektetők többsége számára ritka alkalom, hogy egy kiemelkedő építészeti alkotást saját szemükkel láthatnak, annak környezethez való viszonyát, tereit, részleteit az adott helyen, illatokkal, hangokkal, fényekkel testközelből megtapasztalhatják. Pedig napjainkban egyre többen veszik észre az építészeti alkotásokban rejlő élményfaktort, és a világ számos pontján lehet büszke helyieket és érdeklődő turistákat egyaránt rajtakapni egy újonnan átadott építészeti alkotás érdeklődő szemrevételezésén. A belépés többnyire persze csak középületekbe lehetséges, ott is egy adott program, kiállítás vagy előadás megtekintése kapcsán.

A Living Architecture brit nonprofit vállalkozás felfedezte a fokozódó figyelemben rejlő lehetőséget. Az alapító Alain de Botton filozófus és író azt tűzte ki célul, hogy a szakma finomságainak személyes élményét keresők számára egyedileg tervezett épületekkel előmozdítsa, oktassa és befolyásolja a modern építésze-tről folyta-

tott párbeszédet. Megmutassa az építészet erejét, a benne rejlő sokszínűséget, a hétköznapokban nemigen fellelhető terek élményét, mindezt személyes léptékben, tömegek nélkül, az érintés intimitásának meghittségét ajánlva néhány napos pihenés keretében.

Ez persze az építészeknek is új kihívást jelent, hiszen többségük számára ritkán adódik olyan alkalom, amikor a racionális megfontolásokat hátrahagyva tisztán elméleti megközelítéssel foghatnak egy feladat megoldásába abban a reményben, hogy a megvalósítást nem fogják pragmatikus szempontoktól vezérelve a technológiai köztötségek hétköznapjaiba beleolvasztani. Ilyenkor van értelme elővenni a 6B-s ceruzát, tollat, ecsetet, és papírra vetni vagy akár megplasztikázni a mélyből előhomályló gondolatokat. Kődös párában tartani sokáig, óvni, meg ne csillanjon a napfény az éleken, idő előtti megszilárdulást eredményezve. Mert a gondolat éppen olyan, mint maga az épület, ha egyszer elkészült, már csak idő kérdése, hogy mikor tűnik el örökre.

kel kötődő népek megalitok építésével keresték a kapcsolatot a természethez, az életüket uraló ismeretlen erőkhöz.

Nemrégiben elkészült az épület, mely a Secular Retreat nevet kapta. Menedék, vallásuktól távol. Egy hely, amely segít felülemelkedni a hétköznapokon. Stílustól mentes egyszerűségével segít elterelni a gondola-

A nappali észrevétlenül bekúszik a tájba

Peter Zumthor is valahogy így érezhetett, amikor vagy tíz évvel ezelőtt, még az első között megkapta a felkérést egy nyaralóház megtervezésére, melynek programja szerint „az ateistáknak is kell, hogy legyen egy temploma”. Turneri párában sejlett elé a délnyugat-angliai táj kőkorszaki világa, ahol a természethez minden érzékük-

Nappali tér felőli homlokzat

Művészen elrejtett technikai részletek

tot ön maga épített valójáról, a figyelmet a környezet felé irányítja, átadja a helyet a meditációnak, merengésnek, magánynak.

A lágyan hullámzó dombvonulaton álló ház elrendezése nagyon egyszerű, minden egyetlen szinten helyezkedik el. Két szárnya van, az egyik két, a másik pedig három hálósobát tartalmaz. A két, egymáshoz képest szögben elforgatott szárny egy nagy ívű lakóterben fut össze. Ebben a közel száz négyzetméteres térben található egy úszó szigetektől álló konyha, kandalló közepontú társalgó, valamint néhány további nyugodt ülőhely, ahol a vendégek magányos tevékenységeket élvezhetnek, mint például olvasás vagy zenehallgatás.

A központi közösségi teret szabálytalanul elhelyezett, megalyszerű betontömbökön álló betontető fedí. A hatást fokozza, hogy a tetőt és az azt alátámasztó elemeket árnyékrés választja el, így a hatalmas betontömb súlytalanul lebegni látszik a tér felet. Stabilitás helyett. Az emelt belmagasságú helyiséget a betonpillérektől függetlenített üvegfal határolja, mely zavartalan összekapcsolódást eredményez a környezettel, akár egy ősi szentély.

A hosszú megvalósításnak egyik oka volt a koncepció alapos kiforrálása, a másik a tervek részletessége és az épület kivitelezésének minősége. Zumthor ugyanis túllép a részletekre fordított figyelem hétköznapi szintjén. Végigkutatja az építési módszereket, alaposan megrázza, kifeszíti, meghajtja őket, mint egy kemény atlétikai edző, hogy olyan eredményt érjenek el, amiről nem is gondolták volna, hogy képesek rá.

Így például a kőburkolás kitaró egyeztetéseket követelt minden egyes darab elhelyezéséről a Somersetben található kőbánya és Zumthor svájci irodája között. Mindezt két éves keresgélés előzte meg, hogy találjanak megfelelő követ és olyan fejtőt, mely részvételi hajlandóságot mutat a bonyolult tervezési folyamatban. A mész-kő padló szabásmintáját a kőfejtő lemezek méretének megfelelően alakították ki, cserébe minden egyes elpatlant lapért újat kaptak.

Zumthor kézzel döngölt betonból tervezte a házat, mely technológia a falakon belülről és kívülről is csíkozott felületet eredményez. Minden sor egy napi munkát jelöl. Ennek a vastag szerkezetnek nyílásait nagyméretű, mélyen ülő, rejtőzködő ablakok töltik ki, amelyek maximális áttörtséget eredményeznek, de a masszív falak látványában háttérben maradnak.

A beton előállításához helyszíni keverőüzemet kellett felállítani, mivel a helyi beszállítók nem tudták vállalni a keverékben használt fehér cement magas arányának biztosítását. Így viszont a keverék igényre szabható lett, a külső időjárási körülményektől függetlenül állandó szint és textúrát tudtak tartani. A kivitelezőnek elegendő anyagot kellett készleteznie, olyannyira, hogy a teljes

homokmennyiséget előre be kellett szereznie, nehogy a bánya másik rétegéből fejtett anyag miatt csorba essen a színek homogenitásán. A gondos előkészületek eredményeként különlegesen lettek a betonfelületek. A textúra változik a fal függőleges metszetén, de a színe állandó marad. Fenséges és kőszzerű minőségű, ugyanakkor az anyaföld érzetét is magában hordozza.

Szinte az összes bútort is Zumthor tervezte, köztük a fából készült étkezőasztalt, a lila szövettel és a teveszínű bőrrel kárpitozott foteleket, valamint a hálószobában lévő kis rózsaszín széklet.

Zumthor alapelve, hogy mindig eredeti alkotásokat készít. Munkái nem egy stílus védjegye alatt jelennek meg, hanem a feladatból és helyből gyökerező egyedi alkotások. A Secular Retreatet egymással ellentétes alkotórészek és érzékeny fikciók alkotják. Könnyű és nehéz elemek természetes és mesterséges forrásból olykor sze-

rényen, máskor monumentális jelleggel fonódnak egymásba. A látszólag monolitikus építmény valójában csak a képzeletünkben él, hiszen a modern építési előírások arra kötelezik az építészeket, hogy elkerüljék a hőhidat. Ezért ezek a falak és tetők valójában két rétegben, szigeteléssel készültek, a művészet abban rejlik, hogy robusztus tömbökre emlékeztetnek, hozzájárulva a belső tér álomszerű buborékjához, mely súlyos elemei révén az örökkévalóság biztonságérzetét adja, ugyanakkor szinte sikklik, mint hattyú a tavon.

Az építész saját bevallása szerint [1] példaképe, Andrea Palladio nyári villáinak hagyományát igyekezett követni az anyagok jelenlétével, a terek, a fény és az árnyékok csodálatos iránymutatásával.

Az épület minden bizonnyal kiállja majd az idők próbáját, kortalanul eggyé válik a tájjal, az évek során ráakadó patina beleolvastja környezetébe, és a felhasznált anyagok robusztus volta hosszú életet ígér ókori elődjéhez hasonlóan. Belülről keretbe foglalja a tájat, évszakok, napszakok elmélyült megélését ígérve. De Botton, az önmagát „szelíd ateista”-ként [2] leíró megrendelő számára ez az építmény egyfajta szekularizált hitet idéz meg, a vallás alternatíváját. Egy darab csodálatos építmény, amely hangszínek és ritmusok összhangja révén intimitással és kreativitással teszi teljessé az észlelés élményét.

Sebes Péter

Irodalom / References

- [1] Frearson, Amy: „Peter Zumthor completes Devon countryside villa in the tradition of Andrea Palladio” [honlap], hozzáférhető: <<https://www.dezeen.com/2018/10/29/peter-zumthor-secular-retreat-living-architecture-villa-devon/>> utolsó belépés: [2019-01-04].
- [2] Orth, Stefan: „Gentle Atheists”, *Herder Korrespondenz*, Vol 14, No 10 (10/2013), pp 488–489.

Szinte lebeg a betontető a pilléren

Makett

Fürdőszoba mint barlang

Építész: Peter Zumthor, Rainer Weitschies, Pascal Berchtold, Tom Tsapkov, Anna Page (Atelier Peter Zumthor)

Kiviteli terv: Mole Architects
Helyi építész tanácsadó (konceptiófázis): David Sheppard Architects

Kivitelezésmenedzsment: Simon Cannon

Statika: Jane Wernick Associates
Költségvetés-kiírás: KM Dimensions

Környezettervezési tanácsadó: Transsolar és Integration UK

Tájépítészeti és tanácsadás: The Rathbone Partnership

Fotó: Jack Hobhouse/Living Architecture

A b s t r a c t s

WESSELÉNYI-GARAY, Andor: SPACE AND BODY GAME

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 1 (2019), pp 18-25, DOI: 10.33268/Met.2019.1.1

TELEKOM HEADQUARTERS, BUDAPEST, HUNGARY

ARCHITECTS – TIBA ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ

Office developments often take on the role of being works of art. This being a result of many factors, location on major urban arterial routes, occupancy levels, urban planning restrictions and market presence. Here the option of placing one vast body of office space on a corner site would not suffice. Three courtyards of differing in nature have been enclosed, one is semi-public, another is semiprivate and the third a private park. From these spaces the surrounding volume has been developed as a truncated, sectioned solid. Style is a lesser question as the project aims to demonstrate the occupants market presence as the leading company in its given sector. Providing not only workspace, also relaxation area, dining areas and a lifestyle pattern inherent to company values.

LAMERS, Emiel: EAST MEETS WEST, WEST MEETS EAST

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 1 (2019), pp 26-29, DOI: 10.33268/Met.2019.1.2

Examining what happens when architects are commissioned to work away from home. Is this a result of client loyalty to an „in-house” architect, architectural celebrity, open competitions or market pressure. Often these projects result in a collaboration between architectural practices that can often generate a new set of ideas outside of the standard understanding of context, innovation and social exchange. It will be interesting to see what happens when east meets west at the next congress in Budapest.

VAN BERKEL, Ben: CELEBRATION OF THE WORLD OF THEATRE

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 1 (2019), pp 30-33, DOI: 10.33268/Met.2019.1.3

THE LYRIC THEATRE COMPLEX, HONG KONG

Locating three theatres, all of varied capacity and different in character, within one building seems to be a work of spatial choreography. This has been achieved by arranging the spaces around a central spine where all functions have been placed within a transparent stacked building, moving away from the traditional concept of theatres being closed black boxes, towards transparency and openness.

KATONA, Vilmos: WITHOUT LIMITS

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 1 (2019), pp 34-37, DOI: 10.33268/Met.2019.1.4

NATIONAL DANCE THEATRE AT MILLENNIUM PARK, BUDAPEST, HUNGARY

ARCHITECT – GÁBOR ZOBOKI

Transformation of a former industrial building, later cultural centre, into a national dance theatre in the heart of Buda seems to be the most logical step to take considering the movement away from heavy industry towards cultural entertainment and associated activities. Easily accessed by private vehicles and public transport networks this former „temple of industry” provides the perfect space for a theatre. The new function, like dance is dynamic in form with timber stairs leading towards the main performance space. The puritan use of steelwork respects the building's industrial past whilst the fine detailed timber additions look to the future.

VIDEČNIK, Špela: OFIS ARHITEKTI WEST AND EAST

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 1 (2019), pp 38-41, DOI: 10.33268/Met.2019.1.5

WEST: BASKET APARTMENTS, PARIS, FRANCE

A playful response was required for this development of short-term, student, housing on a site that measures 200x11 metres. Although the building core adheres to the linear demands of its given location architectural character has been enhanced by the use of attached/suspended basket structures to provide access walkways and balconies. Aside from the playful nature of this development it also looks to the future in terms of environmental impact by generating its own solar energy and harvesting rainwater. Education can be fun, socially responsive and practical.

EAST: FC BATE STADIUM, BORISZOV, BELARUS

This UEFA four star accredited stadium establishes a different approach to the conventional expectations of a sports venue. Located in the centre of a densely forested site this building is both organic in form and function. Once inside all the visitors and players energy is directed towards, sport, training and entertainment without loss of contact to nature.

YAMAMOTO, Asako: EUROPEAN ARCHITECTURE, JAPANESE DAYLIGHT

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 1 (2019), pp 42-45, DOI: 10.33268/Met.2019.1.6

TWO WORKS BY ALPHAVILLE, JAPAN

A variation on the well known Japanese theme of building capsule hotels, constructed from regular sectioned timber columns and rafters placed at fixed intervals between which various functions are located: sleeping, bathrooms, eating and relaxation. Natural daylight being allowed to access the building along its central axis.

NISHIOJI CITY HALL, KYOTO, JAPAN

Somewhat similar to the project in Koya this building is constructed from a regulated structural system: here instead of using timber sections concrete panels are to be used. Regimenting the use of space and eventual function. The building form is intentionally small in scale, although five stories high, in order to create a direct relationship to the timber framed „Machiya” or „Artisans” timber framed homes found in this part of Kyoto.

ISHIGAMI, Junya: DREAMSCAPE

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 1 (2019), pp 46-49, DOI: 10.33268/Met.2019.1.7

ART BIO FARM PROJECT, TOCHIGI, JAPAN

Convention has seen garden allotments being let to people in order to produce the maximum amount of crops in a small area. The concept behind this project is to allow people a chance to rent space which might be recreational as a driving priority. This dreamlike landscape will inspire creativity and therefore productivity by means of freedom of expression. Those who farm this land and its visitors alike can wander around flowing paths, easily access water sources and come to better understand the connection between the process of growing, harvesting, cooking and eventually eating.

DÉRY, Attila: MOORISH ARCHITECTURE IN PEST

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 1 (2019), pp 50-55, DOI: 10.33268/Met.2019.1.8

PARIS COURTYARD, BUDAPEST, HUNGARY

ARCHITECTS – ARCHIKON

Being faced with the challenge of restoring a monumental building in any major city always presents numerous problems, here this was added to by the presence of technical design faults, relating to the poor quality of later additions and repairs. Also questions of how to replace or repair decorative elements including the Zsolnay roof tiles and ornaments. In addition to these challenges also fell the task of designing contemporary spaces and architectural additions, especially at roof level.

SEBES, Péter: VILLA FOR SECULAR RETREAT, NEAR MEGALITHS

Citation: *Metszet*, Vol 10, No 1 (2019), pp 56-59, DOI: 10.33268/Met.2019.1.9

VILLA, DEVON, UNITED KINGDOM

ARCHITECT – PETER ZUMTHOR

Secular living has led towards the development of a temple for atheism. To be without belief, supposedly requires a timelessness expressed in monolith concrete forms where solid forms and the spaces between are expressed as opposites. The architect strives for an individual statement which does not conform to a particular style or language, therefore original. This building might be without the need for religious belief but it is still secular in itself.